

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-073-5-2-73>

**ФУНКЦІОНУВАННЯ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ
НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ**

Сіліщенко О. П.

викладач

Відокремленого структурного підрозділу «Херсонський політехнічний фаховий коледж Державного університету «Одеська політехніка»

Лосєва Ю. В.

викладач

*Відокремленого структурного підрозділу «Херсонський політехнічний фаховий коледж Державного університету «Одеська політехніка»
м. Херсон, Україна*

Зважаючи на сьогоденні зміни у потребах суспільства, пріоритетним напрямком у вивченні іноземних мов стало опанування ними, як засобом спілкування. Головне завдання вищого навчального закладу – підготовка спеціалістів здатних нестандартно, гнучко та своєчасно реагувати на зміни, які відбуваються у світі. У рамках сучасних викликів іншомовна комунікація є необхідним елементом взаємодії людей, груп і навіть держав. Тому слід підготувати спеціалістів, здатних до активного співробітництва, які відрізняються мобільністю, динамізмом та конструктивністю.

З огляду на вищесказане, саме компетентнісний підхід у навчанні означає зміщення акценту з накопичування знань, умінь і навичок на формування та розвиток у студентів ключових і предметних компетентностей та вміння їх практично застосовувати. Компетентнісний підхід знайшов своє відображення у визначенні мети навчання іноземної мови: формування у здобувачів освіти комунікативної компетентності – умінь і навичок здійснювати спілкування в усній і письмовій формах у межах сфер і тематики, визначених навчальною програмою для кожного профілю, дотримуючись традицій і норм, прийнятих у країні, мова якої вивчається [3]. Особливо актуальним наразі є компетентнісний підхід до вивчення іноземних мов у сфері розвитку культури професійного мовлення та комунікативної компетенції [1, с. 118].

Необхідно зауважити, що компетентнісний підхід в навчанні не є абсолютно новим, а його концепція з'явилася в 1960 році в США. Вона

визначала те, що студент буде вміти виконувати в тій чи іншій області по завершенню вивчення модуля, курсу або освітньої програми підготовки фахівця. Цей підхід пропагував визначити цілі з точки зору виміряного опису знань, умінь і дій, якими здобувачі освіти повинні оволодіти в кінці певного курсу навчання [5].

Одним з напрямків роботи циклової комісії іноземної мови в Херсонському політехнічному фаховому коледжі є формування комунікативної компетентності студентів, використовуючи елементи комунікативної методики навчання, особливість якої полягає в тому, що навчання орієнтоване скоріше не на те, що випускники будуть знати, а на те, що вони будуть вміти робити. Викладач повинен приділяти особливу увагу кінцевим результатам процесу навчання, а саме навичкам, достатнім для того, щоб виконувати певні завдання у професійній діяльності.

Головним аспектом цієї системи є розробка точних, чітких наборів результатів, навколо яких організовані всі інші компоненти, а також і визначення умов і можливостей, завдяки яким студенти змогли б досягти цих конкретних результатів. Для цього слід використовувати таксономію американського вченого Блума [7].

Мета таксономії Блума – зосереджуватися на всіх рівнях, надаючи можливість формувати повний обсяг професійних навичок, для засвоєння компетентності. Вони класифікуються на такі рівні: «я знаю, розумію, можу використовувати, проаналізувати, оцінити, створити». В середині кожного окремого рівня для переходу на більш високий необхідний досвід попередніх. Кожен вищевказаний рівень має список дієслів для формування результатів навчання. Наприклад, рівні «розуміння і застосування» включають такі дієслова: ідентифікувати, застосовувати, відтворити, вирішити, показати і т.д.

Викладачі ЦК іноземної мови застосовують цю систему при формуванні результатів навчання після завершення одного заняття, розділу або курсу. Наприклад, після завершення вивчення теми «Компоненти комп'ютера» студент повинен володіти такими професійними навичками:

- 1) ідентифікувати складові комп'ютера, функції їх призначення (англійською мовою);
- 2) виправити несправності, (вживаючи набір мовленнєвих зразків за темою англійською мовою);
- 3) розпізнавати помилки програми і т.д.

Комунікативна методика навчання як елемент реалізації компетентнісного підходу кардинально відрізняється від традиційного [6, с. 83]. Так, якщо в традиційній методиці потрібно ставити практичні,

виховні, освітні, розвиваючі цілі, і вони звучать приблизно так: «розвивати навички говоріння, читання, використовувати ту чи іншу граматичну структуру», то згідно з компетентнісним підходом це методично неграмотно, так як ці навички та вміння неможливо виміряти. Адже розвивати ті чи інші навички та вміння можна протягом усього життя, а ми повинні протягом одного заняття, розділу, семестра і відповідно за весь період навчання в коледжі навчити студентів застосовувати знання, уміння і навички для вирішення професійних завдань.

Одним з основних завдань викладача, використовуючи компетентнісне навчання, є розробляти навчальні заняття відповідно до професійного навика, який студент повинен засвоїти [4].

Такі професійні навички визначені у відповідних освітніх програмах. Здобувач освіти повинен усвідомити, що саме йому необхідно знати, розуміти і з якою метою він буде користуватися певним навиком. У зв'язку з цим, дуже важливо, щоб кожен професійний навик засвоювався окремо. Це є обов'язковою умовою компетентнісного навчання, тобто поступальний рух від одного засвоєного професійного навика до іншого з метою досягнення більш високої кінцевої навчальної мети.

Наприклад, до способів прояву компетентності в говорінні можна віднести наступні вміння: адекватно вести себе в типових професійних і побутових ситуаціях виробничого характеру: на СТО, електромонтажній дільниці, в бухгалтерському відділі; спілкуватися з приводу змісту правил та інструкцій з безпеки; швидко реагувати на зміни ходу бесіди, гнучко використовуючи загальноповживані фрази і т. д. Для того, щоб формування компетентності мало поступальний характер, розподіл змісту всього навчального матеріалу погоджується з його поступовим оволодінням.

На першому курсі студенти вивчають матеріал, пов'язаний з навичками використання іноземної мови в повсякденному житті. На другому курсі студенти засвоюють навички базової професійної англійської мови, яка є загальною для всіх політехнічних спеціальностей. Третій курс присвячений виключно навичкам, які необхідні для програмістів, електромеханіків, механіків, турагентів, економістів і т.д.

Навчальні завдання, які використовуються при компетентнісному підході, можна описати як завдання, які систематично розробляються для формування певного професійного досвіду з реального життя, а особливо для ситуацій, пов'язаних з майбутньою професією.

Разом з цим, важливим є створення практикумів, завдань до виконання самостійних робіт, методичних вказівок до виконання самостійних робіт, навчальних посібників (навчального матеріалу), які

відповідають необхідним навичкам з професійними завданнями, які учасники освітнього процесу будуть вирішувати під час роботи за фахом.

Так, у структурі практичного заняття з англійської мови заключний етап заняття називається «Застосування», в процесі якого викладач створює реальну ситуацію, в якій студент повинен застосувати той чи інший навик. Наприклад, вивчаючи текст за фахом «Маршрутизатор (роутер)» на заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням спеціальності «Комп'ютерна інженерія» викладач створює реальну ситуацію: «Відбувся збій у роботі роутера. Ваші дії? Зв'яжіться з адміністратором мережі, виконайте інструкції щодо відновлення зв'язку (чи бачите ви мене в мережі? чи отримуєте Інтернет? перевірте мережеву карту та якість роз'єму) [2, с. 73].

Отже, ми можемо висновувати, що під час реалізації компетентнісного навчання необхідно зосереджуватися на результатах, які відповідають вимогам роботодавця; навчати здобувачів освіти застосовувати знання, вміння і навички для вирішення реальних завдань, які виконуються на робочому місці, замість концентрації на теоретичних знаннях за рахунок здатності виконувати роботу; формувати чіткі вимірювані результати навчання, тобто встановлювати конкретні практичні цілі в навчальних програмах; проводити оцінювання на основі засвоєння професійних навичок; брати до уваги знання, вміння, дії, необхідні для фактичного досягнення тієї чи іншої професійної мети.

Література:

1. Вишневський О.І. Методика навчання іноземних мов: Навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К: Знання, 2011. 206 с.
2. Вочканова Т.В. Англійська у світі інформаційних технологій. Іноземні мови в навчальних закладах. 2010. №5. 87 с.
3. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF>.
4. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. кол. авторів під керівн. С.Ю. Ніколаєвої. К: Ленвіт, 1999. 320 с.
5. Пометун О. Запровадження компетентнісного підходу – перспективний напрям розвитку сучасної освіти. URL: <http://visnyk.iatp.org.ua>.
6. Родніна І. В. Компетентнісно орієнтований підхід до навчання. Харків: Основа, 2006. 94 с.
7. Таксономія Блума. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>.